

T.C.
ADALET BAKANLIĞI
Ceza İşleri Genel Müdürlüğü

Sayı : B.03.0.CİG.0.00.00.05-647.03-222-2008/ - 35488

20 06 2008

Konu : Çocukların kimlik tespitleri sırasında kollukta
hazır bulunan avukata ücret ödenip ödenemeyeceği

TÜRKİYE BAROLAR BİRLİĞİ BAŞKANLIĞINA

İlgi : 07/05/2008 tarihli ve 19413 sayılı yazı.

Hiçbir soruşturma işlemi yapılmaksızın kolluk birimlerinde sadece kimlik tespiti yapılan çocukların bu tespit sırasında yanlarında hazır bulundurulmuş avukatlara ücret ödenip ödenemeyeceği konusunda doğan tereddüt nedeniyle görüş talebini içeren ilgi yazı ve eki evrak incelendi.

Bilindiği üzere;

5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu'nun;

“Tanımlar” kenar başlıklı 2’nci maddesinin birinci fıkrasının (a) ilâ (e) bentlerinde;

(1) Bu Kanunun uygulanmasında;

a) Şüpheli: Soruşturma evresinde, suç şüphesi altında bulunan kişiyi,

b) Sanık: Kovuşturmanın başlamasından itibaren hükmün kesinleşmesine kadar, suç şüphesi altında bulunan kişiyi,

c) Müdafî: Şüpheli veya sanığın ceza muhakemesinde savunmasını yapan avukatı,

d) Vekil: Katılan, suçtan zarar gören veya malen sorumlu kişiyi ceza muhakemesinde temsil eden avukatı,

e) Soruşturma: Kanuna göre yetkili mercilerce suç şüphesinin öğrenilmesinden iddianamenin kabulüne kadar geçen evreyi,

ifade eder.”

“Müdafîin görevlendirilmesi” kenar başlıklı 150’nci maddesinde; “(1) Şüpheli veya sanıktan kendisine bir müdafî seçmesi istenir. Şüpheli veya sanık, müdafî seçebileceği durumda olmadığını beyan ederse, istemi halinde bir müdafî görevlendirilir.

(2) Müdafîi bulunmayan şüpheli veya sanık; çocuk, kendisini savunamayacak derecede malul veya sağır ve dilsiz ise, istemi aranmaksızın bir müdafî görevlendirilir. .

(3) Alt sınırı beş yıldan fazla hapis cezasını gerektiren suçlardan dolayı yapılan soruşturma ve kovuşturmada ikinci fıkra hükmü uygulanır.

(4) Zorunlu müdafîlikle ilgili diğer hususlar, Türkiye Barolar Birliğinin görüşü alınarak çıkarılacak yönetmelikle düzenlenir.”

“Müdafîin görevlendirilmesinde usul” kenar başlıklı 156’ncı maddesinde; “(1) 150 nci maddede yazılı olan hâllerde, müdafî;

a) Soruşturma evresinde, ifadeyi alan mercinin veya sorguyu yapan hâkimin istemi üzerine,

b) Kovuşturma evresinde, mahkemenin istemi üzerine,
Baro tarafından görevlendirilir.

(2) Yukarıda belirtilen hâllerde müdafî soruşturmanın veya kovuşturmanın yapıldığı yer barosunca görevlendirilir.

(3) Şüpheli veya sanığın kendisinin sonradan müdafî seçmesi halinde, baro tarafından görevlendirilen avukatın görevi sona erer.”

Öte yandan; 5320 sayılı Ceza Muhakemesi Kanununun Yürürlük ve Uygulama Şekli Hakkında Kanun'un "Müdafî ve vekil ücreti" kenar başlıklı 13'üncü maddesinde; "(1) Ceza Muhakemesi Kanunu gereğince soruşturma ve kovuşturma makamlarının istemi üzerine baro tarafından görevlendirilen müdafî ve vekile, avukatlık ücret tarifesiyle ayrı olarak, Türkiye Barolar Birliğinin görüşü de alınarak Adalet ve Maliye bakanlıkları tarafından birlikte tespit edilecek ücret, Adalet Bakanlığı bütçesinde bu amaçla yer alan ödenekten ödenir. Bu ücret, yargılama giderlerinden sayılır.

(2) Bu madde uyarınca yapılacak ödeme ve uygulamaya ilişkin usûl ve esaslar Türkiye Barolar Birliğinin görüşü de alınmak suretiyle Adalet Bakanlığı tarafından çıkarılacak yönetmelikle belirlenir.”

Ayrıca; 5326 sayılı Kabahatler Kanunu'nun;

"Tanımlar" kenar başlıklı 2'nci maddesinin birinci fıkrasında; "(1) Kabahat deyiminden; kanunun, karşılığında idari yaptırım uygulanmasını öngördüğü haksızlık anlaşılır.”

"İdari yaptırım kararı" kenar başlıklı 25'inci maddesinin birinci fıkrasında; "(1) İdari yaptırım kararına ilişkin tutanakta;

- Hakkında idari yaptırım kararı verilen kişinin kimlik ve adresi,
- İdari yaptırım kararı verilmesini gerektiren kabahat fiili,
- Bu fiilin işlendiğini ispata yarayacak bütün deliller,
- Karar tarihi ve kararı veren kamu görevlilerinin kimliği,

Açık bir şekilde yazılır. Tutanakta, ayrıca kabahati oluşturan fiil, işlendiği yer ve zaman gösterilerek açıklanır.”

Diğer taraftan; 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu'nun 150/4 maddesi ile 5320 sayılı Ceza Muhakemesi Kanununun Yürürlük ve Uygulama Şekli Hakkında Kanun'un 13/2 maddesi gereğince hazırlanarak yürürlüğe konulan, Ceza Muhakemesi Kanunu Gereğince Müdafî ve Vekillerin Görevlendirilmeleri İle Yapılacak Ödemelerin Usul ve Esaslarına İlişkin Yönetmeliğin;

"Tanımlar" kenar başlıklı 4'üncü maddesinin (d) bendinde; "d) Ücret: Ceza Muhakemesi Kanunu gereğince baro tarafından görevlendirilen müdafî veya vekile Tarife gereğince ödenecek meblâğ ile 10/2/1954 tarihli ve 6245 sayılı Harcırah Kanunu hükümleri uyarınca mutad olan taşıta göre gerçek masraf üzerinden yapılan zorunlu yol giderlerini, acele ve zorunlu hâllerde ise, bu Yönetmeliğin 11 inci maddesinde sayılan mercilerin kabûlü üzerine mutad taşıt dışındaki araçlarla yapılan zorunlu yol giderlerini,

İfade eder.”

"Müdafî veya vekillerin görevlendirilmesi" kenar başlıklı 5'inci maddesinin birinci, ikinci ve altıncı fıkralarında; "(1) Şüpheli veya sanıktan kendisine bir müdafî seçmesi istenir. Müdafî seçebilecek durumda olmadığını beyan ederse, görevlendirilecek müdafî yapılacak ödemelerin yargılama giderlerinden sayılacağı ve mahkûmiyeti hâlinde kendisinden tahsil edileceği hususu hatırlatılarak talep ettiği takdirde barodan bir müdafî görevlendirmesi istenir.

(2) Şüpheli veya sanık; çocuk, kendisini savunamayacak derecede malûl veya sağır ve dilsiz ise ya da hakkında alt sınırı beş yıldan fazla hapis cezasını gerektiren bir suçtan dolayı soruşturma ya da kovuşturma yapılıyorsa istemi aranmaksızın barodan bir müdafî görevlendirmesi istenir. Ancak bunun için şüpheli veya sanığın müdafîinin olmaması şarttır.

(6) Müdafî veya vekil görevlendirilmesi; soruşturma evresinde ifadeyi alan merci veya sorguyu yapan hâkim, kovuşturma evresinde ise mahkeme tarafından barodan talep edilir.”

“Görevin sona ermesi” kenar başlıklı 7’nci maddesinde; “(1) Müdafî veya vekilin görevi:

a) Soruşturma evresinde; kovuşturmaya yer olmadığına dair kararın kesinleşmesi, yetkisizlik veya görevsizlik kararı, kamu davası açılması hâlinde ise iddianamenin kabulü kararı verilmesi,

b) Kovuşturma evresinde; yargılamanın yapıldığı il veya ilçe dışında yargılamayı gerektirir görevsizlik veya yetkisizlik kararı, esasa ilişkin hükmün kesinleşmesi ya da davanın nakline karar verilmesi,

c) Müdafî, vekil veya kendisine müdafî ya da vekil görevlendirilen kişinin ölmesi,

ç) Kişinin kendisine bir müdafî veya vekil seçmesi,
hâllerinde sona erer.

(2) Ceza Muhakemesi Kanunu gereğince soruşturma ve kovuşturma makamlarının talebi üzerine görevlendirilen müdafî veya vekil azledilemez.”

“Ücret” kenar başlıklı 8’inci maddesinin birinci fıkrasında ise; “(1) Ceza Muhakemesi Kanunu gereğince baro tarafından görevlendirilen müdafî veya vekile Avukatlık Asgari Ücret Tarifelerinden ayrı olarak hazırlanacak "Ceza Muhakemesi Kanunu Gereğince Görevlendirilen Müdafî ve Vekillere Yapılacak Ödemelere İlişkin Tarife" gereğince ödenecek meblâğ Adalet Bakanlığı bütçesinde bu amaçla ayrılan ödenekten karşılanır.”

Hükümlerine yer verilmiştir.

Yukarıda açıklanan mevzuat hükümleri birlikte değerlendirildiğinde; suç şüphesi altında bulunan kişiyi ceza muhakemesinde savunan veya temsil eden avukatların müdafî olarak kabul edilebildiği, hiçbir soruşturma işlemi yapılmaksızın kolluk birimlerinde sadece kimlik tespiti yapılan çocukların bu tespit sırasında yanlarında hazır bulundurulmuş avukatlara ücret ödenemeyeceği, zira; burada ceza muhakemesini gerektirir bir soruşturma işleminden bahsedilemeyeceği ve dolayısıyla salt bu işlem için kişilere Ceza Muhakemesi Kanunu gereğince zorunlu müdafî ya da vekil atanamayacağı, buna rağmen kolluğun talebi üzerine baro tarafından atanan avukatların ise ilgili mevzuatta tanımlandığı şekilde müdafî veya vekil olarak kabul edilemeyeceği düşünülmektedir.

Bu itibarla;

1- Çocukların kimlik tespitleri sırasında kolluk makamlarının talebi üzerine baro tarafından görevlendirilen avukatlara, ilgili Yönetmelik gereğince hazırlanan Tarifede yazılı ücretler ile zorunlu yol giderlerinin ödenemeyeceği,

2- Kolluğun mevzuata aykırı talepleri nedeniyle baro tarafından görevlendirilen avukatların hak ettiklerini iddia ettikleri ücretler ile zorunlu yol giderlerini kapsayan alacaklarına ilişkin uyuşmazlıkların yasa ve yargı yoluyla çözümlenebileceği,

Değerlendirilmektedir.

Bilgi edinilmesini rica ederim.

Nizamettin KALAMAN
Hâkim

Bakan a.
Genel Müdür